

Vec C-394/23

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

28. jún 2023

Vnútroštátny súd:

Conseil d'État

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

21. jún 2023

Žalobca:

Združenie Mousse

Žalované:

Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)

SNCF Connect

CONSEIL D'ETAT (ŠTÁTNA RADA)

rozhodujúca

v sporovom konaní

[*omissis*]

So zreteľom na nasledujúce konanie:

Návrhom zaznamenaným 21. mája 2021 a dvomi replikami zaznamenanými 3. júna 2022 na sekretariáte pre sporové veci Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) združenie Mousse žiada Conseil d'État (Štátna rada), aby:

1. zrušila pre prekročenie právomocí rozhodnutie z 23. marca 2021, ktorým Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés (Národná komisia pre informatiku a občianske slobody, Francúzsko) zamietla jeho sťažnosť na spoločnosť zodpovednú za webovú stránku OUI.sncf;

2. pred vynesením rozsudku o týchto návrhoch predložila Súdnemu dvoru Európskej únie [dve prejudiciálne otázky] [*omissis*]:

[*omissis*] [Návrh formulácie prejudiciálnych otázok]

3. nariadila spoločnosti SNCF Connect, ktorá je zodpovedná za túto webovú stránku, aby zrušila povinnosť vyplniť pole „pán“ alebo „pani“ na účely uskutočnenia nákupu, aby odstránila informácie zhromaždené pomocou tohto poľa zo svojich databáz a aby v prípade, že spoločnosť chce zhromažďovať údaje o „rodovej príslušnosti“, pridala jednu alebo viacero ďalších tzv. nebinárnych možností, napríklad „neutrálny“ alebo „iný“;

[*omissis*] Tvrdí, že:

– povinnosť vyplniť jedno z dvoch polí „pán“ alebo „pani“ pri podávaní online žiadosti o cestovný lístok, zľavovú kartu alebo predplatný cestovný lístok na webovej stránke „SNCF Connect“ nespĺňa požiadavky zákonnosti, spravodlivosti a transparentnosti stanovené v článku 5 ods. 1 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, známeho ako „GDPR“, ak zákazník neudelí svoj súhlas, keďže tieto údaje nie sú potrebné ani na plnenie zmluvy, ani na splnenie zákonnej povinnosti, a navyše nie sú potrebné ani na účely oprávnených záujmov, pričom výsledkom je porušenie práva cestovať bez oznamovania svojho oslovenia a práva na rešpektovanie súkromného

života, z ktorého vyplýva najmä sloboda slobodne definovať svoj rodový prejav, ako aj riziko diskriminácie;

– táto povinnosť nie je uvedená v právnych informáciách uvedených na stránke ani vo všeobecných obchodných podmienkach; okrem toho nie je uvedená ani totožnosť a kontaktné údaje prevádzkovateľa údajov, ani právny základ spracúvania; porušujú sa tak zásady spravodlivosti a transparentnosti stanovené v článku 15 ods. 1 písm. a) GDPR a právo na informácie zaručené jeho článkom 13;

– táto istá povinnosť nezodpovedá žiadnemu z účelov uvedených v online zmluve; skutočnosť, že sa výrazy „pán“ a „pani“ používajú v obchodnej korešpondencii, nie je dostatočným dôvodom na to, aby bolo potrebné tieto údaje zhromažďovať; v zahraničí ich niektoré dopravné spoločnosti nevyžadujú; okrem toho OUI.sncf nepoužíva v styku so svojimi zákazníkmi oslovenie; v dôsledku toho je táto povinnosť v rozpore so zásadou minimalizácie údajov stanovenou v článku 5 ods. 1 písm. c) GDPR;

– v prípade niektorých osôb tieto isté údaje nezodpovedajú skutočnosti a nezohľadňuje sa v nich to, že skutočnosť sa môže meniť; napadnutá povinnosť je teda v rozpore so zásadami presnosti a aktualizácie stanovenými v článku 5 ods. 1 písm. d) GDPR a vystavuje tieto osoby riziku diskriminácie; okrem toho v prípade štátnych príslušníkov krajín, ktorých občiansky stav pripúšťa tzv. neutrálny rod, táto povinnosť narúša zásadu vzájomného uznávania, slobodu poskytovania služieb a slobodu pohybu zaručenú právom Európskej únie.

Národná komisia pre informatiku a slobody dvoma vyjadreniami žalovanej, ktoré boli zaznamenané 5. mája 2022 a 30. mája 2023, požiadala o zamietnutie žaloby, prípadne o predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie. Tvrdí, že uvádzané žalobné dôvody nie sú dôvodné.

SNCF Connect vo svojich vyjadreniach žalovanej zaznamenaných 19. januára a 31. mája 2023 navrhuje žalobu zamietnuť a uložiť združeniu Mousse povinnosť zaplatiť sumu 10 000 eur podľa článku L. 761-1 code de justice administrative (správny súdny poriadok). Tvrdí, že uvádzané žalobné dôvody nie sú dôvodné,

so zreteľom na ostatné písomnosti v spise;

so zreteľom na:

- [omissis] Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd;
- Zmluvu o Európskej únii;
- Zmluvu o fungovaní Európskej únie;

- Chartu základných práv Európskej únie;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2016/679 z 27. apríla 2016;
- [omissis];
- loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 (zákon č. 78-17 zo 6. januára 1978);
- [omissis];

[omissis] keďže:

- 1 Združenie Mousse podalo Národnej komisii pre informácie a občianske slobody (ďalej len „CNIL“) sťažnosť na spoločnosť SNCF Voyageurs, ktorej právnym nástupcom bola neskôr spoločnosť OUI.sncf a v súčasnosti SNCF Connect, a to z dôvodu, že podmienky, za ktorých sa zhromažďovali a zaznamenávali údaje o oslovení zákazníkov pri nákupe vlakových lístkov, predplatných kariet a zľavových kariet na webovej stránke alebo v aplikáciách spoločnosti, porušovali niektoré ustanovenia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES, známeho ako GDPR. Listom z 23. marca 2021 CNIL informovala združenie, že sa nedomnieva, že okolnosti pripisované spoločnosti predstavujú porušenie citovaných ustanovení GDPR, a preto postup týkajúci sa sťažnosti uzatvára. Združenie Mousse sa domáha zrušenia tohto rozhodnutia a zároveň podáva návrh na vydanie súdneho príkazu ukladajúceho povinnosť zdržať sa určitého konania a uloženie správnej pokuty spoločnosti SNCF Connect.
- 2 Podľa článku 8 loi du 6 janvier 1978 relative à l’informatique, aux fichiers et aux libertés (zákon zo 6. januára 1978 o informatike, informačných systémoch a slobodách): „I- *Národná komisia pre informatiku a občianske slobody je nezávislý správny orgán. Je vnútroštátnym orgánom dohľadu v zmysle a na účely uplatňovania nariadenia (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016. Vykonáva tieto úlohy: ... 2. Zabezpečuje, aby sa spracúvanie osobných údajov vykonávalo v súlade s ustanoveniami tohto zákona a ďalšími ustanoveniami týkajúcimi sa ochrany osobných údajov stanovenými v zákonoch a nariadeniach, v práve Európskej únie a v medzinárodných záväzkoch Francúzska. Z tohto titulu: ... d) vybavuje sťažnosti, petície a podnety podané dotknutou osobou alebo subjektom, organizáciou alebo združením, skúma a vyšetroje v primeranom rozsahu podstatu sťažnosti a informuje sťažovateľa o postupe a výsledkoch vyšetrovania v primeranej lehote, najmä ak je potrebné ďalšie vyšetrovanie alebo koordinácia s iným dozorným orgánom...*“.
- 3 Z ustanovení uvedených v bode 2 vyplýva, že v nadväznosti na podnet smerujúci alebo sťažnosť smerujúcu k uplatneniu jej právomocí je úlohou Národnej komisie

pre informácie a občianske slobody (CNIL) preskúmať skutočnosti, ktoré sú podstatou tohto podnetu alebo sťažnosti, a rozhodnúť o ďalších krokoch. Na tento účel má širokú diskrečnú právomoc a môže zohľadniť závažnosť údajných porušení vo vzťahu k právnym predpisom alebo nariadeniam, za ktorých dodržiavanie zodpovedá, závažnosť dôkazov týkajúcich sa týchto skutočností, dátum, kedy k nim došlo, kontext, v ktorom k nim došlo, a vo všeobecnosti všetky všeobecné záujmy, za ktoré zodpovedá. Ak CNIL odmietla v danej veci konať, sťažovateľ sa môže obrátiť na súd so žalobou týkajúcou sa prekročenia právomoci. Je na súde, aby ju prípadne napomenul z dôvodu vonkajšej nezákonnosti, a pokiaľ ide o podstatu rozhodnutia, z dôvodu nesprávneho posúdenia skutkového stavu, nesprávneho právneho posúdenia, zjavne nesprávneho posúdenia alebo zneužitia právomoci. Ak je však sťažnosť založená na tom, že prevádzkovateľ nedodržiava práva zaručené dotknutej osobe právnymi predpismi, pokiaľ ide o osobné údaje, ktoré sa jej týkajú, najmä právo na prístup, opravu, vymazanie, obmedzenie a námietku uvedené v článkoch 49, 50, 51, 53 a 56 zákona zo 6. januára 1978 o informatike, informačných systémoch a slobodách, diskrečná právomoc CNIL rozhodnúť o ďalšom postupe sa vzhľadom na povahu dotknutého individuálneho práva vykonáva pod plnou kontrolou súdu, ktorý rozhoduje o prekročení právomoci.

- 4 Z dokumentov v spise vyplýva, že združenie Mousse žiada o zrušenie rozhodnutia z 23. marca 2021, ktorým predsedníčka CNIL uzavrela jeho sťažnosť týkajúcu sa podmienok, za ktorých OUI.sncf, teraz SNCF Connect, zhromažďuje a spracúva osobné údaje svojich zákazníkov, a to z dôvodu prekročenia právomoci.
- 5 Podľa článku 5 GDPR: „1. Osobné údaje musia byť: a) spracúvané zákonným spôsobom, spravodlivo a transparentne vo vzťahu k dotknutej osobe...; c) primerané, relevantné a obmedzené na rozsah, ktorý je nevyhnutný vzhľadom na účely, na ktoré sa spracúvajú...; d) správne a podľa potreby aktualizované; musia sa prijať všetky potrebné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že sa osobné údaje, ktoré sú nesprávne z hľadiska účelov, na ktoré sa spracúvajú, bezodkladne vymažú alebo opravia“. Podľa jeho článku 6: „1. Spracúvanie je zákonné iba vtedy a iba v tom rozsahu, keď je splnená aspoň jedna z týchto podmienok: a) dotknutá osoba vyjadrila súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov na jeden alebo viaceré konkrétne účely; b) spracúvanie je nevyhnutné na plnenie zmluvy, ktorej zmluvnou stranou je dotknutá osoba, alebo aby sa na základe žiadosti dotknutej osoby vykonali opatrenia pred uzatvorením zmluvy; c) spracúvanie je nevyhnutné na splnenie zákonnej povinnosti prevádzkovateľa; d) spracúvanie je nevyhnutné, aby sa ochránili životne dôležité záujmy dotknutej osoby alebo inej fyzickej osoby; e) spracúvanie je nevyhnutné na splnenie úlohy realizovanej vo verejnom záujme alebo pri výkone verejnej moci zverenej prevádzkovateľovi; f) spracúvanie je nevyhnutné na účely oprávnených záujmov, ktoré sleduje prevádzkovateľ alebo tretia strana, s výnimkou prípadov, keď nad takýmito záujmami prevažujú záujmy alebo základné práva a slobody dotknutej osoby, ktoré si vyžadujú ochranu osobných údajov, najmä ak je dotknutou osobou dieťa. Písmeno f) prvého pododseku sa nevzťahuje na spracúvanie vykonávané orgánmi verejnej moci pri výkone ich úloh.“ V článku 13 GDPR sa ukladá prevádzkovateľovi povinnosť

poskytnúť informácie každej osobe, ktorej osobné údaje sa zhromažďujú. Napokon, sa v jeho článku 21 dáva dotknutým osobám právo kedykoľvek namietat', z dôvodov týkajúcich sa ich konkrétnej situácie, proti spracúvaniu na základe článku 6 ods. 1 písm. f).

- 6 Združenie Mousse v rámci sťažnosti, ktorú predložilo CNIL, poukázalo na to, že pri kúpe lístka na vlak, predplatného alebo zľavovej karty online na webovej stránke alebo v aplikácii „OUI.sncf“, ktorá sa už nazýva SNCF Connect, sa od zákazníkov vyžaduje, aby uviedli svoje oslovenie, pričom si môžu vybrať buď „pán“, alebo „pani“. Podľa jeho názoru takéto zhromažďovanie údajov nie je zákonné v zmysle článku 5 ods. 1 písm. a) GDPR, pretože sa nezakladá na žiadnom z dôvodov uvedených v článku 6 ods. 1, nerešpektuje zásady minimalizácie zhromažďovania údajov a presnosti takisto uvedené v článku 5 ods. 1 písm. c) a d) a napokon SNCF nedodržiava požiadavky v oblasti transparentnosti a informovania vyplývajúce z článku 5 ods. 1 písm. a) a článku 13. Tvrdí, že podnik by takéto údaje nemal zhromažďovať alebo by mal prinajmenšom ponúknuť jednu alebo viacero ďalších možností, napríklad „neutrálne“ alebo „iné“.
- 7 Pri rozhodovaní o uzavretí postupu týkajúceho sa sťažnosti, ktorá jej bola predložená, CNIL na jednej strane uviedla, že v súvislosti s poskytovaním dopravných služieb spoločnosťou predstavuje právny základ pre spracúvanie zmluva uzatvorená s jej zákazníkom. Pokiaľ teda ide o rôzne právne základy stanovené v článku 6 ods. 1 GDPR, dospela len k záveru, že predmetné spracúvanie spadá pod spracúvanie stanovené v písmene b), podľa ktorého je spracúvanie zákonné, ak je *„nevyhnutné na plnenie zmluvy, ktorej zmluvnou stranou je dotknutá osoba, alebo aby sa na základe žiadosti dotknutej osoby vykonali opatrenia pred uzatvorením zmluvy“*. Na druhej strane dospela k záveru, že zhromažďovanie údajov o oslovení zákazníkov možno považovať za nevyhnutné na účely spracúvania v zmysle článku 5 písm. c), a teda za spĺňajúce požiadavku minimalizácie údajov, keďže oslovovanie zákazníkov s využitím ich oslovenia zodpovedá spôsobom použitia v oblasti civilnej, obchodnej a administratívnej komunikácie. Na svoju obhajobu najmä uvádza, že spracúvanie údajov o oslovení by sa okrem toho mohlo považovať za nevyhnutné aj na účely oprávnených záujmov spoločnosti SNCF Connect v zmysle článku 6 ods. 1 písm. f) a že v takom prípade by dotknuté osoby mohli v závislosti od svojej konkrétnej situácie uplatniť právo namietat', ktoré sa im zaručuje v článku 21.
- 8 Otázka, či pri posudzovaní toho, či je spracúvanie údajov primerané, relevantné a obmedzené na rozsah, ktorý je nevyhnutný, v zmysle článku 5 ods. 1 písm. c) GDPR a či je nevyhnutné v zmysle článku 6 ods. 1 písm. b) a f) GDPR, možno zohľadniť bežne prípustné spôsoby použitia v občianskej, obchodnej a administratívnej komunikácii, aby sa zhromažďovanie údajov týkajúcich sa oslovenia zákazníkov, obmedzených na možnosti „pán“ alebo „pani“, mohlo považovať za zákonné bez toho, aby tomu bránila zásada minimalizácie údajov, vyvoláva ťažkosti pri výklade práva Únie, ktoré sú rozhodujúce pre vyriešenie sporu, o ktorom musí Conseil d'Etat (Štátna rada) rozhodnúť. To isté platí pre

otázku, či by sa pri posudzovaní nevyhnutnosti povinného zhromažďovania a spracúvania údajov týkajúcich sa oslovenia zákazníkov a vzhľadom na to, že niektorí zákazníci sa domnievajú, že nepatria do žiadnej z dvoch kategórií oslovení a že zhromažďovanie týchto údajov nie je v ich prípade relevantné, mala zohľadniť skutočnosť, že by mohli po tom, ako tieto údaje prevádzkovateľovi poskytl s cieľom využiť ponúkanú službu, uplatniť svoje právo namietať proti ich používaniu a uchovávaní s odkazom na svoju konkrétnu situáciu podľa článku 21 GDPR. Je preto opodstatnené predložiť ich Súdnemu dvoru Európskej únie podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a až do jeho rozhodnutia prerušiť konanie o žalobe združenia, ktoré je žalobcom.

ROZHODLA TAKTO:

[*omissis*] Konanie o žalobe združenia Mousse sa prerušuje až do rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie o týchto otázkach:

1. Možno pri posudzovaní toho, či je spracúvanie údajov primerané, relevantné a obmedzené na rozsah, ktorý je nevyhnutný, v zmysle článku 5 ods. 1 písm. c) GDPR a či je nevyhnutné v zmysle článku 6 ods. 1 písm. b) a f) GDPR, zohľadniť bežne prípustné spôsoby použitia v občianskej, obchodnej a administratívnej komunikácii, aby sa zhromažďovanie údajov týkajúcich sa oslovenia zákazníkov, obmedzených na možnosti „pán“ alebo „pani“, mohlo považovať za nevyhnutné bez toho, aby tomu bránila zásada minimalizácie údajov?

2. Má sa pri posudzovaní nevyhnutnosti povinného zhromažďovania a spracúvania údajov týkajúcich sa oslovenia zákazníkov a vzhľadom na to, že niektorí zákazníci sa domnievajú, že nepatria do žiadnej z dvoch kategórií oslovení a že zhromažďovanie týchto údajov nie je v ich prípade relevantné, zohľadniť skutočnosť, že by mohli po tom, ako tieto údaje prevádzkovateľovi poskytl s cieľom využiť ponúkanú službu, uplatniť svoje právo namietať proti ich používaniu a uchovávaní s odkazom na svoju konkrétnu situáciu podľa článku 21 GDPR?

[*omissis*]